

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

<p>Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Uredništvo Učiteljskega Tovariša v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.</p> <p>Rokopisov ne vračamo. Vse pošiljatve je pošiljati franco.</p>	<p>Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.</p> <p>Vse leto velja . . . 40.— K pol leta 20.— " četrt leta 10.— " posamezna številka po 80 vin.</p> <p>Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.</p> <p>Telefon uredništva št. 312.</p>	<p>Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 90 vin. " " " dvakrat . . . 80 " " " " trikrat . . . 50 " za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 40 vin. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.</p> <p>Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.</p>	<p>Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:</p> <p>Upravništvo Učiteljsk. Tovariša v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.</p> <p>Poštni čekovni urad št. 11.197. Reklamacije so proste poštnine.</p>
--	--	---	--

Sklepi dogovora s češkim učiteljstvom.

Beograd, 1. avgusta.

Dne 20. julija t. l. je bil ob priliki kongresa v Beogradu sestanek zastopnikov češkega učiteljstva z zastopniki jugoslovanskega učiteljstva, ki so se pogajali o vzajemnem delovanju češkega in jugoslovanskega učiteljstva. Sestanek se je vršil v hotelu »Slavija«.

Kot zastopniki češkega učiteljstva so se udeležili sestanka tov. Adolf Obst, predsednik Udruženja čehoslovaškega učiteljstva, Matija Hajni, dež. šol. nadzornik, Bohuslav Kadner iz Prage; zastopniki jugoslovanskega učiteljstva so bili tov. Jova P. Jovanović, Jova Popović, Andrija Vukić in Radul Ivanović.

Po razpravah so se izdali sledeči sklepi:

1. Da se vzajemno objavljajo pedagoški časopisi in knjige.

2. Da se vzajemno pošilja po eden izvod pedagoških in stanovskih listov, revij in knjig, ki jih izdaje organizacija.

3. Istotako da se kupuje in pošilja knjige o šolski organizaciji in uredbi šolske zakonodaje.

4. Da ena in druga organizacija zbere imena onih učiteljev in učiteljic, ki znajo tuje jezike, da se to vzajemno priobči, da bi se njim pošiljali razni spisi in bi se potom njih organizovalo dopisovanje.

5. Da se enemu in drugemu Udruženju prijavijo do 1. januarja 1921 oni učitelji in učiteljice, ki bi sprejeli v dobi počitnic za 10 do 15 dni na hrano in stanovanje svoje kolege ali kolegije iz Češke (ozitoma v Češki iz Jugoslavije), da bi se tako vzajemno spoznavali, pričevali jeziku in spoznavali narodno življenje.

6. Da se izvrše priprave za Slovanski pedagoški almanah (— za dobo dveh let). Prirejale bi se vsakoletne razstave ki bi se jih udeleževala tudi Češka in obratno.

V koliko je opravičeno očitane opozicije, da na kongresu ni bilo svobodne besede?

To ne drži in ni istina. Na kongresu so imeli pravico sklepanja samo delegati. Dnevni red je bil omejen. Kakor na vseh kongresih na svetu, posebno pri tako mnogobrojnem, se vrši glavno in podrobno delo v odborih in odsekih. drugače bi se ne prišlo do zaključka. Tega gosp. iz opozicije niso hoteli razumeti in so mislili, da se bo štiristo ljudi kar vrstilo na tribuni. Oni so se protivili reduciranju na nekoliko generalnih govornikov. Je-li predsedstvo kongresa smelo aplicirati take teorije? Ne! — Pet dni so trajale predrazprave, a 17. julija so bila pravila in resolucije sprejete z vsemi glasovi proti 10—15 glasovi. Osemnajsti julij je bil določen samo za to, da se izvrši svečana manifestacija izvršenega čina, a nikakih debat 4000 ljudi.

Predsedstvo je hotelo prečitati pravila in resolucijo le radi svečane proklamacije. Beseda je bila vzeta le trojici govornikov, ki so govorili o vsem drugem nego o stvari. Take tolerance, kjer tisoči ljudi v tako svečanem trenutku trpe zametavanje svojega velikega dela od parih ljudi, nisem nikjer videl.

Ste li z uspehom zadovoljni?

Popolnoma! Svrha je dosežena. Temelj je postavljen in na tem lahko gradi vsakdo, ki ima dobro voljo. Jugoslovansko učiteljstvo mora biti ponosno, da je ono drvo izvedlo edinstveno organizacijo in organizovalo svojo apostolsko vojsko z blizo 20.000 apostolov in borcev zbralo pod svojo streho, od katerih mora narod in država pričakovati samo biagostanje.

Naredba o javni kvalifikaciji.

Na zborovanju učiteljskega društva v Celju dne 27. junija je bil na dnevnem redu tudi razgovor o tej naredbi. Ker je končni izid vpričo že tako številnih odklonilnih resolucij posameznih društev — presenetljiv, podam tu — od zbranega učiteljstva k temu pozvan — svoja izvajanja kot progovornik. Dodal bom še kratek obris debate. Z ozirom na prostor bom nekatere misli samo označil, le nekatere odstavke, ki se mi zde potrebni utemeljevanja, bom podal obširneje:

Kvalifikacija je potrebno zlo. Pri tajni kvalifikaciji je priziv nemoogoč; zato smo jo odklanjali, zahtevali smo javno kvalifikacijo z možnostjo pritožbe. Kako bi se vršila kvalifikacija po sedanjem načinu, če ji dodamo samo „javnost“ brez drugega? Nadzorovanji dobi recimo službeno obvestilo o svoji oceni, ki jo je napravil nadzornik. Lahko se pritoži na višjo inštanco: viš. šol. svet. Po-ročevalec (gotovo viš. šol. nadzornik) bi imel razsojati tu na podlagi dveh dokumentov: nadzornikove ocene in pritožbe. Prvi je uraden, v principu vsaj objektivni dokument, kar drugi, ker pritožnik govori o samem sebi, gotovo biti ne more. Razsodba bi nagibala tako vedno bolj na stran prvega. Uspeh pritožbe: najbrže ničla. Temu so se skušali izogniti s pomočjo prizivne ocenjevalne komisije. Pa tudi člani ocenjevalne komisije ne morejo razsojati drugače. Morebitna privatna obvestila o delu pritožnika ne morejo biti temelji uradnim razsodbam. Prizivna komisija bi tako v največ slučajih razsodila bolj v smislu uradnega nadzornikovega poročila. Ta komisija torej še ni dosti, dajmo komisije tudi okrajnim šol. svetom!

Dobro, kako bo sedaj? Okrajni nadzornik poroča pred to komisijo. Utemeljlil bo dobro oceno: komisija mu pritrdi, utemeljlil bo slabo oceno: komisija mora tudi pritrditi. Zakaj? Ker se more ozirati glede razsodbe na edini dokument, ki je na razpolago: na nadzornikovo oceno. Izvenuradni podatki ne smejo biti, kakor sem že poprej omenil, nobena opora, če nečemo na stežaj odpreti vrat najgnusnejši protekciji. Komisija bi se mogla v najboljšem slučaju ozirati na prejšnje kvalifikacije, a to je tudi nezanesljiva in velikokrat nemogoča prilika. Taka komisija bi zato v splošnem morala le pritrdjevati — kimati. Za tako komisijo, hvala lepa! Vse skupaj bi bilo v kratkem pravcata birokratska coklja, ki bi imela za posledico še svoje zlo: nadzornik bi odvalil svojo odgovornost na ramena komisije, ki bi morala sankcionirati njegove ocene. Če poleg tega še premislino, koliko energije je marsikomu treba, da se sploh pritoži, (velika večina požira rajši krivice in robanti na tihem ali kvečjemu pred tovariši) vidimo, da ne bi bil tak način ocenjevanja prav nobena garancija za objektivno oceno: pri okrajni komisiji bi igralo edino ulogo nadzornikovo poročilo, pri prizivni komisiji bi pa temu stala nasproti samo manj upoštevana vredna subjektivna pritožba. Efekt: večina krivic ostane nepopravljena, ker ni pritožbe, pri večjih krivicah (kjer je pritožba) je pa možnost doseči pravico prav majhna.

In vendar moramo, če priznamo potrebo kvalifikacije sploh, če poznamo njeno važnost za poedinca, zastaviti vse sile, da dobimo takšen način, ki bo zagotovil oceno, ki je pravici čim bližja. Ob enem mora biti ta pravica najdena splošno že na najnižji inštanca; čim več pritožb, slabše znamenje za sistem. Težišče vsega dela mora biti zato v okrajni komisiji, tu mora biti dana možnost, da se najde takoj čim najbolj popolna pravica. Komisija, o kakršni je bil dosedaj govor, tega ne more storiti. Tu manjka nečesa!

Iskali so izhoda, že drugi, iskal sem ga sam in priznam, da nisem mogel najti drugega kakor istega, ki so ga našli že drugi: če nečemo, da okrajna komisija samo kima, temveč da že ona res aktivno sodeluje pri določitvi ocene, potem mora imeti za razsojanje dva elaborata, in to dva, ki sta oba objektivna, uradna, enakovredna, izdelana od dveh različnih oseb. Edino sedaj bo mogla komisija res razsojati: če se elaborata krijeta, je v njih očitna pravica (absolutna žalibog ni, vendar resnica je, ki ji je težko oporekati) če se pa ne krijeta, bo dana komisiji možnost strokovnjaško iskati in najti resnico (po utemeljevanjih, morebitnih uradnih poizvedbah i. dr.) Če mogoče najde kdo drugačen in primernejši način poti do pravice, naj ga pove, da se porazgovorimo. Nikakor pa ne gre zapirati cesto k pravici in obenem ne pokazati boljše, sigurnejše poti.

Vprašanje nastane, kdo naj sestavi ta elaborat? Enega gotovo nadzornik, drugega pa — voditelj šole; tako vsaj pravi naredba, tudi jaz ne najdem bolj poklicanega. In vendar je ravno ta točka tista, ki se v njo najbolj zaganja kot prvi Cankarjev Jerman (!) v svojem malo okusnem članku, in za njim resolucije društev kar po vrsti. Zakaj? Pravi, da bo šla kolegijaliteteta v kose. Edino ta pomislek imajo, in reči moram, da je še ta prav klavern. Kolegijaliteteta je lepa in potrebna reč, vendar pravica je še lepša in še potrebnjša. To povem pa seveda samo tistim, ki so tako prepričani, da bo kolegijaliteteta trpela. Jaz se tega ne bojim. Vi-

Rezultati kongresa v Beogradu.

(Razgovor z g. I. Radovanovičem, predsednikom Saveza dalm. učit. in podpredsednikom kongresa).

Ljubljana, 9. avgusta.

Pod tem naslovom prinaša „Demokracija“ obširen članek, ki pojasnjuje stredo, in uspeh kongresa s posebnim ozirom na nastop opozicije srbskega komunističnega učiteljstva in njih očitke.

Ker nam izvajanja podajajo še jasnejšo sliko o kongresu, posnemamo glavna izvajanja:

Zakaj je bil kongres in je-li dosegel namen?

Kongres ni reševal ne pedagoških in ne naučno-socialnih vprašanj, temveč je imel edino nalogo, da izvrši in manifestira za ujedinienje vseh učiteljskih organizacij v kraljevini.

Ta naloga je izvršena na svečan in dostojen način, ker danes imamo Udruženje Jugoslovanskega učiteljstva s sedežem v Beogradu. Nad 4000 učiteljskih zastopnikov se je zbralo v to svrhu iz raznih pokrajin ter okupiranega ozemlja, da izvrši to svoje glavno delo. Vse je bilo prožeto z eno mislijo: Ujediniti vse sile v službo obče človečanske, nacionalne in stanovske stvari.

Katere struje ali stranke so se uveljavile na kongresu.

Strankarska politika in razlika ni igrala na kongresu nobene vloge, a zato so se ostro delile dve neenaki skupini po socialnih nazorih.

Večina prisotnega učiteljstva je pripadala po svoji ideologiji nacionalni struji, eden mali del (20 ali malo več!) je pripadel izrazito socialistično-komunistični struji (povečini iz Stare Srbije) in so tvorili opozicijo. Bili so polni gnjeva in so hoteli izliti svojo duševno bol in srd na sedanjih družabni red. Ali, ker je bil omejen dnevni red in čas kongresa, zato se niso mogli dovolj nagovoriti in nasrditi ter so ostali še nadalje nezadovoljni, odšedši so bili celo mnenja in prepričanja, da so bili na kongresu terorizirani, kar bi pa jaz trdil, da je bilo obratno. (Dvajset ljudi je hotelo terorizirati misli večine.)

Na kakem sistemu temelje pravila?

Celokupno jugosl. učiteljstvo je na kongresu bilo prešinjeno le z eno idejo:

edinstvo nad vse — naj si bo pod katerikoli imenom, najsibo pod katerikoli streho, najsibo pod katerikoli sistemom; zato je bil delegatom lahak posel, ker je preostajalo delegatom samo to, da prikuje načela praktičnosti, ki pa ostavlja — kar je pač nad vse razumljivo — široko polje delovanja vsem društvom in poverjeništvom.

Za pravila se je razvila neutemeljena borba, ali bolje rečeno: to ni bila borba nego vik in krik. Ni se moglo doznati, kaj hočejo naši komunisti in česa nečejo! Četudi jih je bilo malo, so bili brez vodstva in brez discipline. Drug drugemu so odrekli pravico, da govori v imenu vseh. Oni so na kongresu izgubili vse simpatije. Tudi med njimi je dobrih in jakih delavcev in plemenitih duš, a oni se niso znali duševno povzdigniti in zediniti in se niso znali dvigniti nad običajne metode fanatikov, katerim je afirmacija vse. Pri njih so se vrstile ideje kakor viltra ali oni niso znali ideje uveljaviti. Načela ne prodirajo z vikom in krikom, ampak z logiko; nikakor se pa ne more imenovati to svoboda, če hoče tridesetorica s silo natveziti svoje namene štirim tisočim zrelih ljudi, brez utemeljevanja in proti njihovi volji.

V naših očeh je najbolj grešil g. D. Mihajlović, o katerem pravijo, da je njihov voditelj. On ni v pripravljalnem odboru in pri debati o pravih stavi nobenega ugovora proti kakim točki in je pravila v splošnem hvalil, samo eno je hotel izpremeniti, t. i. ime »Udruženje« v »Sindikata«. Na skupščini je pa vse to ovrzel, na sindikat popolnoma pozabil in spoznavši publiko je agitiral v svojem govoru z najšovinističnejšimi argumenti — n. pr. da pravilnik ni zadosti centralističen itd.

Pristaši komunizma in sindikata so zelo močno kričali, ali v enem letu niso znali ali niso hoteli sestaviti niti enega člena, ki bi izražali njihove želje in njih zamišljena sindikalistična pravila, ki bi predstavljala njihove želje. Od koga so to pričakovali?